

**Euroopa Liidu
Nõukogu**

**Brüssel, 3. juuni 2022
(OR. en)**

9826/22

RHJ 5

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Suhted Jordaaniaga – Euroopa Liidu seisukoht assotsiatsiooninõukogu 14. istungiks (Amman, 2. juuni 2022)

Delegatsioonidele edastatakse lisas Euroopa Liidu seisukoht assotsiatsiooninõukogu 14. istungiks.

ELI-JORDAANIA ASSOTSIAATSIOONINÕUKOGU 14. ISTUNG
(AMMAN, 2. JUUNI 2022)

Euroopa Liidu avaldus

1. **ELi-Jordaania assotsiatsiooninõukogu 14. istungi** puhul kinnitab EL oma kohustust arendada edasi ELi ja Jordania tugevat partnerlust. ELi strateegilised prioriteedid demokraatliku, stabiilsema, keskkonnahoidlikuma ja jõukama lõunanaabruse loomiseks on esitatud läbivaadatud Euroopa naabruspoliitikas,¹ Euroopa Ülemkogu 10.–11. detsembri 2020. aasta järeldustes,² 9. veebruari 2021. aasta Vahemere piirkonna tegevuskavas uuendatud partnerluse kohta lõunapoolsete naaberriikidega ja sellele järgnenud nõukogu 16. aprilli 2021. aasta järeldustes³.
2. **Euroopa Liidu ja Jordania partnerlus on tugev ja vastastikune.** Seda näitavad paljud kohtumised, sealhulgas kõrgeimal tasandil, Jordania ja Euroopa Liidu institutsioonide vahel alates 2019. aasta juunist, kõrgetasemelised dialoogid mitmepoolsetel ja piirkondlikel foorumitel, ELi-Jordaania assotsiatsioonikomitees 2021. aasta mais ning allkomiteede koosolekutel 2020. ja 2021. aastal ning Vahemere Liidu kaaseesistujatena, rõhutades meie püsivatest suhetest tulenevat vastastikust kasu.
3. Partnerluse prioriteedid hõlmavad uue, ambitsioonika ja uuendusliku **Vahemere piirkonna tegevuskava** eesmärgi, mis on sätestatud komisjoni ja liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ühisteatises lõunapoolsete naaberriikide kohta. See toetab majandus- ja investeerimiskava⁴ juhtalgatuste tõhusat ja õigeaegset rakendamist, mis tugevdab ELi partnerlust lõunapoolsete naaberriikide, sealhulgas Jordaniaga, ja aitab kaitsta meie Vahemere piirkonna ühist vara. Uus tegevuskava võimaldab luua uusi partnerlusi rohe- ja digipöörde strateegiliste prioriteetide valdkonnas, mis suurendab kestlikkust, jõukust ja vastupidavust.

¹ JOIN(2015) 50 final, 18.11.2015.

² EUCO 22/20.

³ JOIN(2021) 2 final.

⁴ Ühisteatis „Uuendatud partnerlus lõunapoolsete naaberriikidega – Vahemere piirkonna uus tegevuskava“, JOIN(2021) 2 final, 9.2.2021.

4. Selleks et veelgi tugevdada tugevaid ja mitmetahulisi suhteid, toetatakse partnerluse prioriteetidega partnerlust suunava ELi-Jordaania assotsieerimislepingu rakendamist. **ELi ja Jordaanias partnerluse prioriteetidid demonstreerivad kaasvastutust ning väljendavad meie ühiseid eesmärke, milleks on rahu, demokraatia ja inimõigused, õigusriik, jõukus ja stabiilsus.** Need pakuvad raamistikku meie jätkuvate ja tugevdatud poliitiliste ja operatiivsete suhete jaoks, võimaldades samal ajal paindlikkust muutuvate oludega kohanemiseks.

5. Seetõttu võtavad EL ja Jordaanias kohustuse veelgi süvendada dialoogi ja koostööd seoses kolme **vastastikku tugevdava eesmärgiga, mis on kajastatud ELi ja Jordaanias partnerluse prioriteetides aastateks 2021–2027:** 1) koostöö tugevdamine piirkondliku stabiilsuse ja julgeoleku, sh terrorismivastase võitluse alal; 2) kestliku majandusliku stabiilsuse, keskkonnahoidliku, digitaalse, kaasava ja teadmispõhise majanduskasvu, hariduse kvaliteedi ja inimväärtuste töökohtade loomise edendamine ja 3) heade valitsemistavade, õigusriigi põhimõtete, demokraatliku reformi ja inimõiguste austamise tugevdamine. Koostöö jätkub ka paljudes **valdkondadevahelistes prioriteetides**, nagu ränne ja liikuvus, sealhulgas liikuvuspartnerluse edasine rakendamine. EL peab jätkuvalt esmatähtsaks COVID-19 järgset taastumist ja haavatavate rühmade, noorte ja naiste majanduslikku, sotsiaalset ja poliitilist kaasamist Jordaanias eri valdkondades tehtavasse koostöösse. Sellega seoses kordab EL oma lubadust aidata Jordaanias seal kaitset otsivate pagulaste toetamisel ja tugevdada Jordaanias vastupanuvõimet.

6. **Euroopa Liidu poliitilised prioriteetidid aastateks 2019–2024** (liidu uus strateegiline tegevuskava 2019–2024⁵), mis aitavad lahendada ELi ees seisvaid peamisi probleeme, hõlmavad muu hulgas järgmist: ELi muutmine nüüdisaegseks, kliimanetraalseks, ressursitõhusaks ja konkurentsivõimeliseks majanduseks (Euroopa roheline kokkulepe); ränne, digiülemineku omaksvõtmine, investeerides ettevõtlusse, teadusuuringutesse ja innovatsiooni; ELi suhete tugevdamine naaberriikide ja partneritega ning põhiõiguste ja õigusriigi alalhoidmine kogu maailmas. Need prioriteetidid kujundavad ka ELi koostööd Jordaanias.

7. EL ja Jordaanias jätkavad oma partnerluse ülesehitamist. EL tunnistas Jordaanias poliitiliste ja majanduslike reformikavade tähtsust ja on valmis toetama nende rakendamist kooskõlas poliitilise süsteemi moderniseerimise kuningliku komitee soovitusetega, riikliku visiooni ja strateegiaga „Jordaanias 2025“ ning valitsuse soovitusliku rakendusprogrammiga aastateks 2021–2024.

⁵ EUCO 9/19, 20.6.2019.

8. **Brüsseli VI konverentsil Süüria ja piirkonna tuleviku teemal**, mille EL korraldas 10. mail 2022, tunnustas EL rahvusvahelise üldsuse nimel taas Jordaania rahva ja ametivõimude kiiduväärset lahkust Süüria pagulastele varjupaiga pakkumisel. EL kordab, et tingimused rahvusvahelise õiguse ja ÜRO standarditega kooskõlas olevaks pagulaste ohutuks, väärrikaks ja vabatahtlikuks tagasipöördumiseks ei ole täidetud. EL jätkab Jordaania toetamist tema terviklikus lähenemisviisis pagulaskriisile, võttes arvesse varjupaiga- ja rändepakti käsitleva Euroopa Komisjoni teatise⁶ välismõõdme komponente, ning mõju maksimeerimisel, sealhulgas sellel ja varasematel konverentsidel võetud peamiste vastastikuste kohustuste osas. EL jätkab Jordaania abistamist Jordaania kaitset ja abi taotlevatele pagulastele ja haavatavatele vastuvõtivatele kogukondadele toetuse andmisel ning samal ajal Jordaania vastupanuvõime ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisel, sealhulgas tegeledes jätkuvalt COVID-19 pandeemia mõju leevendamisega. EL ja Jordaania jätkavad tööd pagulaste ja vastuvõtivate kogukondade jaoks püsivate lahenduste leidmiseks, toetades muu hulgas veelgi kaasavaid riiklikke lähenemisviise poliitika kujundamises ja kavandamises seoses juurdepääsuga töövõimalustele, sotsiaalteenustele, haridusele, elatusvahenditele ja iseseisvale toimetulekule. Meie ühise seisukoha kohaselt pakub see kestlikumaid kaasavaid lähenemisviise ning aitab kaasa vastupanuvõimelisemale majandusele ja ühiskonnale.

9. 2021. aastal toimunud Brüsseli V konverentsil lubas rahvusvaheline üldsus eraldada 2021. aastal ja pärast seda 5,3 miljardit eurot. Sellest summast eraldas EL 3,7 miljardit eurot, millest 1,12 miljardit eurot tuli Euroopa Komisjonilt ja 2,6 miljardit eurot ELi liikmesriikidelt. EL tervikuna on jätkuvalt suurim abiandja ning alates kriisi puhkemisest 2011. aastal on eraldatud selle tagajärgede leevendamiseks ühiselt 24,9 miljardit eurot humanitaar-, stabiliseerimis- ja vastupanuvõimet suurendavat abi. Alates Süüria kriisi algusest on EL eraldanud Jordaaniale ligi 3,5 miljardit eurot, millest ligikaudu 1,2 miljardit eurot on ette nähtud reageerimiseks Süüria kriisile, sealhulgas humanitaarabi andmiseks ja haavatavate vastuvõtivate kogukondade vastupanuvõime ja Süüria pagulaste toetuseks, peamiselt Süüria kriisile reageerimiseks loodud Euroopa Liidu piirkondliku usaldusfondi kaudu, ja ligikaudu 1,3 miljonit eurot kahepoolse abi kaudu.

10. EL on jätkuvalt täielikult pühendunud **ÜRO Palestiina Põgenike Abi- ja Tööorganisatsiooni Lähis-Idas** (UNRWA) poliitilisele ja rahalisele toetamisele, mis on võtmetähtsusega Palestiina pagulaste inimarengu ja kaitsega seotud vajaduste rahuldamiseks. Sellega seoses kirjutasid EL ja UNRWA 17. novembril 2021 alla ühisdeklaratsioonile⁷. EL hindab kõrgelt Jordaania rolli UNRWA-le antava kestva toetuse edendamises, samuti Palestiina pagulaste ja UNRWA peakorterit majutamisel. EL märgib samuti, et Palestiina pagulaste ja UNRWA enda olukord on endiselt keeruline. EL tunnustab ja hindab kõrgelt Jordaania olulist panust julgeoleku, stabiilsuse ja arengu säilitamiseks piirkonnas, nagu on rõhutatud tema traditsioonilises pühendumuses Lähis-Ida rahuprotsessile ning jõupingutustes leevendada Süüria, Iraagi ja Liibanoni kriiside humanitaartagajärgi.

⁶ COM (2020) 609 final, 23.9.2020.

⁷ ELi ja UNRWA ühisdeklaratsioon UNRWA-le antava ELi toetuse kohta (2021–2024).

11. EL tunnustab Jordaania tervisealaseid jõupingutusi COVID-19-le reageerimisel, sealhulgas seoses Jordaania viibivate pagulastega. EL on toetanud Jordaania riiklikku **COVID-19-ks valmisoleku ja sellele reageerimise kava**, aidates kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele, toetades kvaliteetsete, õiglaste ja taskukohaste tervishoiuteenuste osutamist Süüria pagulastele ja haavatavatele jordanlastele ning aidates terviseministeeriumil pandeemiaga toime tulla. EL toetas terviseministeeriumi 2021. aastal tavapärase vaktsiinide hankimisel 20 %-le Jordaania elanikele. EL toetas COVID-19 vaktsiini 438 000 doosi hankimist COVAXi mehhanismi kaudu, mida rahastatakse Süüria kriisile reageerimiseks loodud Euroopa Liidu piirkondlikust usaldusfondist, mistõttu Jordaania on üks maailma esimesi riike, kus alustati pagulaste vaktsineerimist COVID-19 vastu. **Aidates Jordaania pandeemia mõjuga toime tulla**, eraldas EL 418 miljonit eurot hädaolukordadele reageerimiseks, tervishoiusüsteemi tugevdamiseks ning sotsiaal-majandusliku mõjuga toimetulekuks. EL innustab Jordaaniat majandussektorites COVID-19 piirangute leevendamist toetama kaitsekorralduste kiire tühistamisega.

12. **Seoses Venemaa sõjalise agressiooniga Ukraina vastu**⁸ mõistis EL selle provotseerimata ja põhjendamatu agressiooni, millega rikutakse rängalt rahvusvahelist õigust ja ÜRO põhikirja põhimõtteid ning õõnestatakse Euroopa ja ülemaailmselt julgeolekut ja stabiilsust, kõige karmimalt hukka. EL nõuab, et Venemaa lõpetaks viivitamata sõjategevuse, viiks tingimusteta välja kõik väed ja kogu sõjalise varustuse kogu Ukraina territooriumilt ning austaks täielikult Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust tema rahvusvaheliselt tunnustatud piirides. EL taunib Venemaa agressiooni põhjustatud traagilist inimelude kaotust ja inimkannatusi. Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu on sundinud miljoneid inimesi oma kodudest põgenema.

12bis. Seda arvesse võttes tervitab EL Jordaania toetust ÜRO Peaassamblee 2. märtsi 2022. aasta⁹ ja 24. märtsi 2022. aasta¹⁰ resolutsioonidele, milles nõutakse, et Venemaa lõpetaks viivitamata sõjalise agressiooni Ukraina vastu, ning kutsutakse üles kaitsma tsiviilelanikke ja võimaldama humanitaarabi juurdepääsu Ukrainas. EL on kindel, et Jordaania jätkab sellega seoses oma toetuse andmist mitmepoolsetel foorumitel, ning innustab Jordaaniat mõistma hukka Venemaa agressiooni Ukraina vastu.

13. EL on mures Venemaa riiklikult toetatava desinformatsiooni ja ulatusliku infoga manipuleerimise pärast, mida kasutatakse selleks, et õigustada ja toetada oma sõjalist agressiooni Ukraina vastu ning õõnestada ELi seisukohta selles küsimuses, võttes sihikule ELi ja naaberriikide ühiskonnad, moonutades ja manipuleerides selleks rängalt fakte. On väga murettekitav, et Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika piirkonnas, sealhulgas Jordaania, levitatakse araabiakeelsetes meedia- ja sotsiaalvõrgustikes intensiivselt Kremli-meelset valelikku propagandat. EL on valmis jagama Jordaania ja kõigi partneritega oma tavasid ja eksperditeadmisi Kremli-meelse desinformatsiooni vastu võitlemisel.

⁸EUCO 18/22, 24.2.2022, ja EUCO 1/22, 25.3.2022.

⁹ ÜRO Peaassamblee resolutsioon GA/12407, 2.3.2022.

¹⁰ ÜRO Peaassamblee resolutsioon GA/12411, 24.3.2022.

Koostöö tugevdamine piirkondliku stabiilsuse ja julgeoleku, sealhulgas terrorismivastase võitluse vallas

14. EL kordab oma tänulikkust Jordaania aktiivse rolli üle diplomaatilises tegevuses, sealhulgas tema konstruktiivset ja tulemuslikku osalemist ÜROs ülemaailmse hüve, mitmepoolsuse ja reeglitel põhineva korra huvides. EL ja Jordaania on tugevad partnerid välis- ja julgeolekupoliitikas ning nende eesmärk on tugevdada koostööd piirkondliku stabiilsuse ja julgeoleku, sealhulgas terrorismivastase võitluse valdkonnas.

15. EL hindab kõrgelt Jordaania konstruktiivset rolli Vahemere Liidu kaaseesistujana alates 2012. aastast. EL ja Jordaania jätkavad konstruktiivset koostööd Vahemere Liidu kaaseesistujatena, et edendada tugevat partnerlust Vahemere piirkonnas. Vahemere Liit on suurendanud isevastutust ja loonud sisukaid lahendusi, et lahendada ühiseid probleeme ja luua ühiseid võimalusi sellistes olulistest valdkondades nagu keskkond ja veemajandus, inimväärsete töökohtade loomine, noorte kaasamine ja naiste mõjuvõimu suurendamine.

16. Euroopa Liit tunnustab **Jordaania strateegilist rolli piirkonna stabiilsuse tagamisel** ning jätkab aktiivset koordineerimist Jordaaniaga Iisraeli ja Palestiina konfliktile kahe riigi kooseksisteerimisel põhineva õiglase ja igakülgse lahenduse leidmise nimel, millega tehakse lõpp okupatsioonile ning mille puhul eksisteeriksid koos Iisraeli Riik ning sõltumatu, demokraatlik, terviklik, suveräänne ja elujõuline Palestiina riik, kes elavad kõrvuti rahu, turvaliselt ning teineteist vastastikku tunnustades ning kelle tulevane ühine pealinn on Jeruusalemm. Euroopa Liit ja selle liikmesriigid järgivad jätkuvalt Jeruusalemma osas saavutatud rahvusvahelist konsensust, mis on esitatud ka ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonides, muu hulgas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonis 478, kuni leitakse lahendus Jeruusalemma lõpliku staatuse küsimuses. EL tuletab meelde pühapaikade erilist tähtsust ning kutsub tungivald üles säilitama al-Haram al-Sharifi / Templimäe suhtes 1967. aasta *status quo* kooskõlas seniste arusaamadega ja austades Jordaania erilist rolli, mida tunnustati ka 1994. aasta Jordaania-Iisraeli rahulepingus.

16bis. EL tervitab Jordaania, Egiptuse ja Iraagi kolmepoolset koostööd ning selle panust piirkondlikku stabiilsusse.

17. EL kinnitab veel kord vajadust leida **Süüria kriisile** elujõuline, usaldusväärne ja kaasav poliitiline lahendus kooskõlas Genfi kommünikeega ja ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2254 kõigi aspektidega ning jätkab koostööd Jordaaniaga selle rakendamiseks. ELi välisasjade nõukogu kordas 24. jaanuaril 2022, et suhete normaliseerimine, sanktsioonide tühistamine ega ülesehitustöö ei ole võimalik enne, kui Süüria režiim on konfliktile poliitilise lahenduse leidnud. EL kutsub jätkuvalt üles järgima pingete leevendamise kokkulepet riigi loodeosas, austama stabiilsust Süüria lõunaosas, mis on Jordaania jaoks kriitilise tähtsusega, kaitsma tsiviilisikuid ning tagama takistamatu, turvalise ja püsiva juurdepääsu humanitaarabile. EL kutsub samuti üles stabiliseerima Süüria kirdeosa ning tuletab meelde oma täielikku pühendumust võitlusele Daeshi taasaktiveerumise vastu ülemaailmse Daeshi-vastase koalitsiooni tegevuse kaudu. Vägivalla vähendamine aitab kaasa ÜRO vahendatud poliitilisele protsessile Genfis, et leida konfliktile püsiv lahendus. EL tunnustab Jordaania julgeolekuprobleeme, eelkõige seoses narkootikumide salakaubaveoga. Samal ajal toetab EL jätkuvalt ÜRO erisaadiku Pedersen'i jõupingutusi, sealhulgas tema kavandatud samm-sammulist poliitikat.

17bis. Tunnistades Süüria pagulaste õigust pöörduda turvaliselt, vabatahtlikult ja väärikalt tagasi oma kodudesse, kui ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) sätestatud tagasipöördumistingimused on täidetud, jätkab EL piirkonnas koostöö edendamist kõigi süürlaste huvides. EL märgib, et rahvusvahelise humanitaarõiguse jätkuvate rikkumiste ja muude inimõiguste rikkumiste tõttu ei ole praegu kõnealused rahvusvahelise õigusega kooskõlas olevad tingimused pagulaste tagasipöördumiseks täidetud. EL tunnustab Jordaania ja teiste riikide olulist rolli konflikti eest põgenenud Süüria pagulaste vastuvõtmisel ning avaldab tunnustust Jordaania valitsusele ja rahvale, kes on süürlasi nii paljude aastate jooksul vastu võtnud ja majutanud. EL innustab Jordaaniat jätkama Süüria pagulaste vastuvõtmisel kaasava lähenemisviisi kasutamist.

18. EL märgib, et Jordaaniat ohustavad jätkuvalt **terrorismist** ja vägivaldsest äärmuslusest tulenevad ohud. EL tervitab Jordaania mitmetahulist lähenemisviisi, sealhulgas osalemist ülemaailmses Daeshi-vastases koalitsioonis, sest kuigi Daesh on oma territoriaalse mõõtme kaotanud, jätkab ta tegevust mässulise liikumise kaudu Iraagis, Süürias ning oma seotud üksuste abil ka muudes maailma piirkondades, Aafrikas ja Aasias. Samuti hindab EL Jordaania rolli vägivaldse äärmusluse ennetamise edendamisel ÜROs. EL tunnustab Jordaaniat ja eelkõige Tema Majesteet kuningat Abdullah II Aqaba protsessi eest ja seoses tema pühendumusega Christchurchi üleskutsele. EL kordab oma seisukohta, et kõiki terrorismivastaseid meetmeid tuleb rakendada täielikus kooskõlas rahvusvahelise õigusega, eelkõige rahvusvahelise inimõigustealase õigusega, humanitaarõigusega ja rahvusvahelise pagulasõigusega¹¹.

¹¹ Nõukogu järeldused ELi välistegevuse kohta terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamisel ja nende vastu võitlemisel, 8868/20, 15.6.2020.

19. EL ja Jordaania jätkavad koostööd **vägivaldse äärmusluse** ennetamisel ja selle **vastu võitlemisel**, eelkõige noorte ja laste hulgas. EL innustab Jordaaniat pidevalt tegelema radikaliseerumise põhjustega, kasutades selleks kogu ühiskonda hõlmavat lähenemisviisi. EL kutsub Jordaaniat üles tugevdama oma regulatiivset ja institutsioonilist raamistikku, et ennetada rahapesu ja terrorismi rahastamist ning nende vastu võidelda, et kiiresti kõrvaldada rahapesuvastase töökonna (FATF) poolt 2021. aasta oktoobris tuvastatud puudused ning täita rahapesuvastase võitluse / terrorismi rahastamise tõkestamise rahvusvahelisi standardeid. EL jätkab Jordaania abistamist selles valdkonnas ning tehnilise abi ja eksperditeadmiste andmist ülemaailmse rahapesuvastase võitluse ja terrorismi rahastamise tõkestamise rahastu kaudu, et Jordaania loetelust kiiresti välja arvata. EL innustab Jordaania ametivõime alustama Europoliga läbirääkimisi töökorralduse üle, et hõlbustada struktureeritud koostööd, ning alustama Euroopa Komisjoniga läbirääkimisi rahvusvahelise lepingu üle, mis võimaldab Europolil ja Jordaania vahetada isikuandmeid.

20. EL on võtnud kohustuse suurendada Jordaaniale antavat toetust kõigis **integreeritud piirihaldusega** seotud küsimustes, sealhulgas eesmärgiga stabiliseerida Jordaania välispiire ja võidelda piirkondliku ebaseadusliku uimastikaubanduse ohu vastu kooskõlas rahvusvahelise inimõigustealase õiguse, humanitaarõiguse ja rahvusvahelise pagulasõigusega. EL ja Jordaania jätkavad oma koostööd lennundusjulgestuse valdkonnas.

Kestliku majandusliku stabiilsuse, keskkonnahoidliku, digitaalse, kaasava ja teadmispõhise majanduskasvu, hariduse kvaliteedi ja inimväärtete töökohtade loomise edendamise

21. **COVID-19 pandeemia** on suurendanud veelgi survet tervise-, haridus- ja majandussektorile. EL jätkab koostööd Jordaaniaga riigi kriisijärgseks taastamiseks tehtavates jõupingutustes, rõhuasetusega rohe- ja digipöördel, vastupanuvõime suurendamisel ning jõukuse ja inimväärtete töövõimaluste loomisel kaasaval viisil. Euroopa Komisjon võttis 16. veebruaril 2022 vastu rakendusotsuse, millega tunnistatakse Jordaania vaksineerimistõendid samaväärseks ja millega riik ühendatakse ELi digitaalse COVID-tõendi süsteemiga.

22. EL innustab Jordaaniat rakendama tõhusalt majandus- ja haldusreforme ning kordab oma sellekohast toetust ning oma valmisolekut teha tihedat koostööd Euroopa rahastajate ja rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, et veelgi paremini koordineerida ja kooskõlastada kollektiivset toetust, millega aidata Jordaania saavutada õigeaegseid ja konkreetseid edusamme oma reformiprioriteetide elluviimisel. Sel eesmärgil tuleks täiel määral ära kasutada ka eri liiki rahalise abi võimalusi, mida EL pakub oma naabruspoliitika partneritele.

23. EL innustab Jordaaniat rakendama tõhusama ministriumidevahelise koordineerimise ja ELi jätkuva toetuse kaudu kõige vajalikumaid struktuurireforme, mis keskenduvad paremale avalike teenuste osutamisele ja ressursside haldamisele, vastutusele ja läbipaistvusele, samuti äri- ja investeerimiskeskonna ja töökohtade loomise parandamisele, eelkõige noorte ja naiste puhul, sealhulgas teadmistepõhistes sektorites. Sotsiaalkindlustus, inimväärsed töötingimused ja inimväärne palk on olulised aspektid elatusvahendite kaitsmisel ning erasektori ja investeeringute edendamisel; seda tuleks kajastada tööõiguse eelseisvates muudatustes.

24. EL tunnustab ja toetab algatusi, mille eesmärk on suurendada **naiste osalemist** avalikus sfääris, sealhulgas majanduses ja poliitilisel areenil kohalikul ja riiklikul tasandil, sealhulgas suurendada nende esindatust tööturul ja otsustajate seas, võttes teadmiseks ühisteatise ELi tegevuskava kohta soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamiseks välistegevuses aastateks 2021–2025¹². See on oluline samm soolise võrdõiguslikkuse edendamisel ning tõenäoliselt suurendab majandustegevust ja aitab kaasa Jordaania majanduskasvule. EL märgib kodanikuühiskonna organisatsioonide ja aktivistide töö erilist tähtsust naiste õiguste toetamisel ja soolise võrdõiguslikkuse edendamisel. EL tervitab Jordaania riiklikku naiste strateegiat aastateks 2020–2025 ja põhiseaduse 2022. aasta muudatusi ning innustab Jordaaniat edendama veelgi naiste õigusi, majanduslikku osalust ja sotsiaalset mõjuvõimu. EL kutsub Jordaaniat üles tegema jõupingutusi soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja on valmis Jordaaniat selles toetama, sealhulgas õigusraamistiku edasiarendamise, riiklike õigusaktide praktilise rakendamise ning naiste ja noorte tööhõive takistuste kaotamiseks tehtavate tööturureformide kaudu.

25. Pärast Jordaaniaga sõlmitud kahte edukat **makromajandusliku finantsabi** programmi (180 miljonit eurot ja 200 miljonit eurot), mille raames antav abi maksti täielikult välja vastavalt 2015. ja 2019. aastal, andis EL Jordaaniale 2020. aastal 700 miljonit eurot makromajanduslikku finantsabi. See summa sisaldab COVID-19 pandeemiast tulenevalt täiendavat 200 miljonit eurot, mis lisandub juba kokku lepitud kolmandale makromajandusliku finantsabi programmile (500 miljonit eurot), olles osa ELi suurenenud toetusest Jordaaniale. Esimesed kaks osa summas 250 miljonit eurot maksti välja vastavalt 2020. aasta novembris ja 2021. aasta juulis. Kolmas 200 miljoni euro suurune osa jääb kättesaadavaks kuni 2023. aasta aprillini. Makromajanduslik finantsabi sõltub mitmetest struktuurireformi meetmetest riigi rahanduse juhtimise, kommunaalteenuste, sotsiaal- ja tööturupoliitika ning juhtimise valdkonnas, milles lepidi Jordaania ametiasutustega kokku vastastikuse mõistmise memorandumis. See on oluline, et soodustada reforme, mis muudavad riigi majanduse vastupidavamaks ja suurendavad riigi suutlikkust tulla toime tema ees seisvate väljakutsetega.

¹² Ühisteatis JOIN(2020) 17 final, 25.11.2020.

26. EL edendab jätkuvalt Jordaaniaga **kahepoolsete kaubandus- ja investeerimissuhete tihendamist**, mis on oluline vahend investeringute tegemiseks, majanduskasvu tagamiseks ja töökohtade loomiseks. EL toetab jätkuvalt Jordaania jõupingutusi riigi eksporditegevuse parandamiseks oma üldise ekspordi- ja konkurentsivõime suurendamise teel, saavutades sedasi tihedama integreerumise ülemaailmsesse väärtusahelatesse. Sel eesmärgil toetab EL Jordaaniat tema jõupingutustes, et aidata Jordaania tootjatel täita konkreetseid tehnilisi, sanitaar- ja fütosanitaarnõudeid, mis võimaldavad ettevõtjatel täielikult ära kasutada Jordaaniale juba antud soodustingimusi juurdepääsuks ELi turule. Tuletades meelde assotsieerimislepinguga loodud vabakaubanduspiirkonna nõuetekohase rakendamise tähtsust, sealhulgas tagades ettevõtjatele läbipaistva ja prognoositava regulatiivse keskkonna, on EL valmis kaaluma ideid täiendavateks meetmeteks, millega vastastikku hõlbustada kahepoolset kaubandust ja investeringuid, sealhulgas süvendada olemasolevat vabakaubanduspiirkonda.

27. EL tunnustab Jordaaniat ja innustab teda jätkama jõupingutusi, et hõlbustada pagulaste juurdepääsu ametlikule tööturule ja seal osalemist kaasaval viisil. EL tervitab suuri edusamme, kui 2021. aastal registreeriti rekordilised 62 000 tööloba Süüria pagulastele, ning kutsub Jordaaniat üles uurima võimalust avada tööturul osalemiseks täiendavaid sektoreid, mis oleks vastastikku kasulik. Samuti innustab EL Jordaaniat jätkama jõupingutusi dokumentideta pagulaste arvu vähendamiseks. EL innustab Jordaaniat intensiivistama jõupingutusi selleks, et jätkata päritolukava leebemate reeglite rakendamist, tutvustada sellest saadavat kasu võimalikele erasektori investoritele ning edendada üldisemaid investeerimiskliima parandamise algatusi, millega tõenäoliselt kaasneks laiem ülekanduv kasu ka sellele majanduse osale, mis jääb väljapoole päritolureeglite algatuse kohaldamisala. EL on jätkuvalt valmis uurima tihedas koostöös Jordaania ametiasutustega muid mõõdetavaid vahendeid, mis vastavad kavaga seotud tööhõivele, võttes arvesse töötingimusi.

28. EL toetab jätkuvalt poliitikaid ja programme, mille eesmärk on parandada ligipääsu **tööturu vajadustega arvestavale haridusele ning kutseharidusele ja -õppele** ning parandama nende kvaliteeti, pöörates suuremat tähelepanu analüütilisele mõtlemisele, ettevõtlikkusele, erasektori arendamisele ja uutele tehnoloogiatele, pidades eelkõige silmas noorte tööhõivevõimaluste suurendamist.

29. Samamoodi püütakse tõhustada **õppurite ja töötajate suuremat liikuvust** ning suutlikkuse suurendamise projekte programmi „Erasmus+“ ja muude programmide kaudu. EL tervitab eelkõige Jordaania ülikoolide edusamme programmi „Erasmus+“ suutlikkuse suurendamise tegevussuunas aastani 2020 ning ootab rohket osavõttu uuest programmist alates 2021. aastast, mis pakub ka võimalusi koostööks Jordaania ning Euroopa kutsehariduse ja -koolituse ning noorteorganisatsioonide vahel.

30. EL jätkab Jordaaniaga tihedat koostööd, et aidata tagada ambitsioonikas eesmärk, mille kohaselt on eranditult kõigil riigis elavatel lastel, nii tüdrukutel kui ka poistel, võrdsed võimalused käia koolis ja saada **kvaliteetset põhiharidust**. EL on pakkunud olulist tuge koolide ülesehitamiseks, Süüria üliõpilaste osalemiseks formaalses haridussüsteemis ning õpetajate palkamiseks ja koolitamiseks. EL on valmis toetama jõupingutusi, mida tehakse õppekava arendamiseks ja ajakohastamiseks, võttes muu hulgas arvesse põhiseaduse muudatusi, ning eelkõige edendama laste kodanikuõpetust, et valmistada neid ette saama aktiivseteks ja vastutustundlikeks kodanikeks, toetades seeläbi jõupingutusi Jordaania poliitilise süsteemi moderniseerimiseks.

31. EL on endiselt pühendunud sellele, et suurendada **teadusuuringute ja innovatsiooni** integreerimist haridusse ning tehnilise kutsehariduse ja -koolituse programmidesse, samuti avaliku ja erasektori investeeringutesse. Tihedam koostöö teadusuuringute- ja innovatsioonikeskuste ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vahel avaldab positiivset mõju Jordaania konkurentsivõimele. EL julgustab Jordaaniat kasutama täielikult programmi „Euroopa horisont“ ning teadusliikuvust ja partnerlusalgatusi, samuti ühinema ELi programmiga „Loov Euroopa“.

32. EL tervitab 11. detsembril 2018 allkirjastatud rakendamiskorda Jordaania osalemiseks **partnerluses Vahemere piirkonna riikidega teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas** (PRIMA), millega võimaldatakse Jordaaniale ühineda ühiselt rahastatavate teadusuuringute ambitsioonika tegevuskavaga, mis käsitleb veemajanduse põhivaldkondi ning veemajanduse seotust põllumajanduse ja toiduainete tootmisega.

33. EL tervitab Jordaania huvi kosmosekoostöö, sealhulgas Euroopa Geostatsionaarse Navigatsioonilisüsteemi (EGNOS) / Galileo vastu, ning jääb ootama läbirääkimiste alustamist EGNOS laiendamise üle Jordaaniale ja piirkonnale laiemalt.

34. EL tervitab Jordaania märkimisväärseid edusamme riiklikult kindlaksmääratud panuse rakendamisel. Võitlus kliimamuutustega on jätkuvalt ELi üks peamisi prioriteete. Seni vastu võetud meetmed, sealhulgas roheline majanduskasvu kava, on olulised sammud üleminekul kestlikule ja kliimaneutraalsele majandusele. EL püüab intensiivistada koostööd Jordaaniaga, et kiirendada üleminekut puhtale energiale ja edendada keskkonnahoidliku majanduse taastumise poliitikat. Kliimamuutustega kohanemise suutlikkuse suurendamine ja katastroofiohu vähendamine ning võitlus keskkonnaseisundi halvenemise vastu on koos Jordaaniaga ellu viidava ühistegevuse prioriteetidid. EL soovib jätkata aktiivset koostööd sellistes valdkondades nagu taastuvenergia ja energiatõhusus (viidud kooskõlla Jordaania energiasektori strateegiaga 2020–2030), piirkondlike gaasi- ja elektrivõrkude ühendused ning üleminek ohutule ja kestlikule vähese CO₂-heittega majandusele. EL toetab ressursitõhusat majanduskasvu, loodusvarade kestlikku majandamist ning **roheline majanduskasvu** tegevuskava Jordaania. EL tugevdab strateegilist koostööd rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja erasektoriga, et toetada kestlike investeerimisvõimaluste arendamist kooskõlas riiklike prioriteetidega. EL teeb Jordaaniaga koostööd innovatiivsete teadusuuringute ning teadmispõhiste lahenduste edendamiseks kliimamuutuste vastu võitlemise valdkonnas ning puhtale, ohutule ja säästvale energiale üleminekul.

35. EL toetab **keskkonnaga arvestamist** sellistes arengusektorites nagu veevarustus (sealhulgas reoveekäitlus ja -võrgud), tahkete jäätmete käitlemine ja roheline energia rakendused. Tunnistades Jordaania veega kindlustatuse tähtsust, kordab EL oma tahet teha Jordaaniaga koostööd, et veelgi parandada veevarude majandamise tõhusust ja jätkusuutlikkust, suurendades seeläbi oma toetust Euroopa tiimi säästva veemajanduse algatusele ning sellega seoses **Al-‘Aqabah’-Ammani vee magestamise ja ülekande projekti** (AAWDC) rakendamisele. ELil on hea meel selle projekti 31. märtsi 2022. aasta rahastajate konverentsi positiivse tulemuse üle ning lisaks sel puhul antud lubadusele on EL jätkuvalt pühendunud selle edasisele toetamisele. Sellega seoses innustab EL projekti tõhususe ja elujõulisuse tagamiseks tegelema toimiva veemajandusega mitmete eelnevate või samaaegsete valdkondlike reformide kaudu: riikliku veevõrgu taastamine, hinnareform ja põllumajandusreform, et vähendada vee raiskamist, ning on valmis neid tegevusi toetama. EL kordab samuti oma toetust piirkondlikele projektidele, mis võivad piirkondliku koostöö edendamise vaimus tuua kasu ka Palestiinale (nt kuningas Hussein'i silla uuendamine). Samuti tervitab EL Jordaania kokkulepet luua ELi-Jordaania investeerimisplatvorm, mis on foorum tulevaste investeerimisprojektide kindlakstegemiseks ja ettevalmistamiseks, kooskõlas Jordaania riiklike prioriteetidega ning koordineerides kahe- ja mitmepoolsete rahastajatega, ning mis võimaldaks Jordaania kasutada täiel määral ära võimalusi, mida pakuvad naabruspoliitika investeerimisplatvorm ja uus tagatiste süsteem Euroopa Kestliku Arengu Fondi+ (EFSD+) raames.

Hea valitsemistava, õigusriigi põhimõtete, demokraatliku reformi ja inimõiguste austamise tugevdamine

36. **Demokraatlike põhimõtete ning põhivabaduste ja inimõiguste austamine** on ELi-Jordaania assotsieerimislepingu üks peamisi sambaid. EL hindab ka edaspidi tugevalt pidevat dialoogi poliitilisel ja kõrgemate ametnike tasandil ning innustab ja toetab jätkuvalt jõupingutusi õigusriigi edendamiseks, läbipaistvuse suurendamiseks ning tõhusate ja vastutustundlike institutsioonide loomiseks, kaitstes ja edendades samal ajal inimõigusi kõigi jaoks. Sellega seoses tervitab EL edasist koostööd Jordaaniaga. EL tunnustab käimasolevaid jõupingutusi tõhusa, sõltumatu ja hästtoimiva kohtusüsteemi edendamiseks, mis peaks jätkuma, samal ajal jätkates koostööd Jordaaniaga, et innustada õigusabisüsteemi laiendamist, toetades ühtlasi kodanikuühiskonna rolli selles. EL jätkab Jordaania toetamist tema õigusreformi strateegia rakendamisel, sealhulgas õigusriigi ja julgeoleku vahelise koostöö ning rahvusvahelise õiguslase koostöö edendamisel. Sellega seoses rõhutab EL vajadust tagada läbipaistvus ja õiguslikud tagatised kriminaalmenetluse kõigis etappides, sealhulgas riigi julgeolekukohtutes, kuid kehtestada ka õiguslikud tagatised halduskorras kinnipidamise puhul, märkides samal ajal vajadust piirata halduskorras kinnipidamise kasutamist ja tagada kohtulik järelevalve selliste juhtumite üle.

37. EL tervitab Jordaania juhtkonna seatud eesmäärke seoses **poliitilise moderniseerimise, parlamendi rolli tugevdamise** ja riigis **erakondade süsteemi** edendamisega. Sellega seoses tervitab EL poliitilise süsteemi moderniseerimise kuningliku komitee soovitusi ning on valmis nende rakendamist võimaluse korral toetama. EL peab oluliseks noorte ja naiste kaasamist ning innustab tegema täiendavaid jõupingutusi, et tagada institutsioonide täielik esindatus. EL märgib ühiskonna- ja poliitikaelus osalemise tähtsust ning tervitab sellega seoses erakonnaseaduse ja valimisseaduse vastuvõtmist ning jääb ootama nende rakendamist; EL on valmis toetama kodanikuhariduse programme koostöös haridusministeeriumiga. EL peab tähtsaks arvamus-, sõna-, ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabaduse kaitsmist ning meedia, sõltumatute ajakirjanike ja kodanikuühiskonna otsustavat rolli. Samuti innustab EL asjakohase õigusraamistiku, sealhulgas küberkuritegevuse seaduse ja kaitsekorralduste läbivaatamist, et need oleksid kooskõlas rahvusvaheliste standarditega, ning on valmis seda toetama.

37bis. EL tervitab avaliku sektori moderniseerimise komitee loomist ja ambitsioonikat ajakava töötada välja tegevuskava kuni 2022. aasta juuni lõpuni. EL innustab ja on valmis toetama konkreetsete meetmete väljatöötamist, et parandada avalike teenuste osutamist, tõhusaid ja tulemuslikke avalik-õiguslikke asutusi ning üldsuse suuremat osalemist. EL tervitab samuti praegu Jordaania ametiasutuste ja asjaomaste sidusrühmade vahel peetavat dialoogi majanduskasvu soodustavate valdkondade kindlaksmääramiseks mitmes olulises majandussektoris, pidades silmas tervikliku majanduskava väljatöötamist.

38. EL kordab, kui oluline on tagada kodanikuühiskonnale, meediale ja ajakirjanikele turvaline tegutsemisruum nii internetis kui ka väljaspool seda, mis võib aidata kaasa riigi arengule ja moderniseerimisele, ning innustab Jordaaniat võtma sellega seoses vastu kindla õigusraamistiku. Võttes arvesse kodanikuühiskonna ees seisvaid väljakutseid, julgustab EL elujõulist kodanikuühiskonda ja on jätkuvalt pühendunud selle toetamisele, et aidata kaasa rahumeelsete, õiglaste, kaasavate ja demokraatlike ühiskondade ülesehitamisele, toetades samuti teenuste osutamist ja käimasolevatest poliitilistest moderniseerimispüüdlustest teadlikkuse suurendamist. Tunnistades küll Jordaania õiguspärasest muret julgeoleku ja terrorismivastase võitlusega seoses, on EL jätkuvalt seisukohal, et parim vastumeede radikaliseerumise ja ebastabiilsuse vastu on avatud, kaasav ja vastupanuvõimeline ühiskond, kus edendatakse ja kaitstakse inimõigusi ja põhivabadusi.

39. EL innustab Jordaaniat täiendavalt tugevdama oma õigusraamistikku, et viia see täielikult kooskõlla Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni piinamisvastase konventsiooni standarditega, millega Jordaania on ühinenud, sealhulgas kriminaliseerides kõik piinamise ja väärkohtlemise vormid. EL innustab Jordaaniat ratifitseerima ÜRO piinamisvastase konventsiooni fakultatiivprotokolli ning kutsub Jordaaniat üles jätkama kõigi väidetavate piinamisjuhtumite uurimist ning võtma nende toimepanijad vastutusele. Lisaks kutsub EL Jordaaniat üles rakendama oma inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise soovitusel.

40. EL innustab Jordaaniat tegema täiendavaid edusamme soolise võrdõiguslikkuse, naiste ja tüdrukute inimõiguste täieliku teostamise ja nende mõjuvõimu suurendamise ning seksuaalse ja soolise vägivalla kaotamise suunas. Sellega seoses julgustame me pöörama erilist tähelepanu lastega sõlmitud, varajastele ja sundabieludele ning nn kaitsvale hooldusõigusele, õiguskaitse kättesaadavusele naiste jaoks ning sellise õigusraamistiku täielikule rakendamisele, mis kaitseb naiste inimõiguste teostamist ning seksuaalse ja soolise vägivalla ohvreid. EL on valmis toetama Jordaania riiklikku naiste strateegiat ja riiklikku tegevuskava naisi, rahu ja julgeolekut käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 rakendamiseks.

41. EL tunnustab ja on valmis toetama Jordaania jõupingutusi rahumeelse usulise kooseksisteerimise säilitamiseks. EL tervitab algatusi, mille eesmärk on edendada mitmekultuurilisust ja kultuurilist mitmekesisust, mis oleks ka positiivne näide kogu piirkonnale.

42. Kuigi viimane hukkamine leidis aset 2017. aasta märtsis, avaldab EL kahetsust, et Jordaania peatas 2014. aastal *de facto* moratooriumi **surmanuhtluse** suhtes, ning kutsub Jordaaniat üles moratooriumi taaskehtestama, eesmärgiga surmanuhtlus lõplikult kaotada.

43. EL jääb ootama Jordaania õigus- ja institutsioonilise raamistiku reformi, mis käsitleb eraelu puutumatuslega seotud inimõigust ja andmekaitset, ning on valmis toetama Jordaania vastavaid jõupingutusi.

ELi-Jordaania liikuvuspartnerluse rakendamine

44. Ränne ja liikuvus on ELi ja Jordaania vahelises koostöös valdkondadevaheline küsimus, sealhulgas inimkaubanduse, eelkõige haavatavas olukorras olevate naiste ja alaealistega kaubitsemise vastase võitluse kontekstis. EL tervitab liikuvuspartnerluse raames tehtud algatusi ja innustab uurima aktiivselt edasisi koostöövõimalusi selles raamistikus. EL tervitab asjaolu, et kahepoolsed läbirääkimised **viisalihtsustuse** ja riigis ebaseaduslikult elavate isikute **tagasivõtulepingu** üle algasid 2016. aasta novembris, ning on valmis läbirääkimisprotsessi kiirendama, et saavutada laiaulatuslik leping.